

JOURNAL OF PUPPETRY JOURNAL OF PUPPETRY JOURNAL OF PUPPETRY

LIVES 2021.3

BÁB-TÁR XXXIX.

Kovács Ildikó így vallott a bábszínházról: „szármoma, a fejlességet jelenti. Minden benne van, ami engem izgat: A képzőművészet, a mozgalom, az irradásból a jénkig a humorig a groteszkig, a farokig... szabadságig. Ez ősi mágiás művészet, amely az életem keléséig indul ki. A holt anyagot életre kelteti – varázslat. Mágikus világ.”

JOURNAL OF PUPPETRY JOURNAL OF PUPPETRY JOURNAL OF PUPPETRY

LIVES 2021.5

BÁB-TÁR XL.

„A Csörgör és Tünde felindotoknak szóló meséjében egy felindotnek szóló bábelőadásban feltárhatja eddig ismeretlen léteget is. A bábszínház megvalósítás kiemel a varázsmesei motívumok jelentőségét, és leképezi az egész művön végigvonuló két-társágot: egyszerre lehet jelen mese és valóság, álom és ébrenlét, test és lélek.”
(Gimesi Dóra)

Ár: 1000 Ft

ISBN 1786-3202 23011

9 771786 322007

nka

JOURNAL OF PUPPETRY JOURNAL OF PUPPETRY JOURNAL OF PUPPETRY

LIVES 2022.1

BÁB-TÁR XLI.

2022.1. BÁB-TÁR XLI.

nka

MŰVÉSZETI SZEMLE

FŐSZERKESZTŐ Vinyó János
SZERKESZTŐ Maglóczai Éva
FŐMUNKATÁRS - SZERKESZTŐ Balogh Gábor
TECHNIKAI MUNKATÁRS Varga Ágnes
BEFÜZŐ - ELFEJTESZ Kárpás Tamásné Csécs

SZÁMUNK TARTALMA
 Némay Ágnes: A színház története, 1919-1945
 KÖLÉS MUNKATÁRS
 Óbál László (Hévízvárban)

XIX. EGYFOLYAM 83. SZÁM

PODOLGOSKOVIC É. SZÁM
 A NEMZETI KULTURÁLIS ALAP
 SZÖVÉNYMŰVÉSZETI KÖLLEGIUMA
 TÁMOGATÁSAVAL BILENY BÉLA

© ART LIVES KÖNYVTÁR ALAPITVÁNY
 BUDAPESTI KÖNYVTÁR ÉRTÉKELŐ
 MŰVÉSZETI ALAPITVÁNY, SZABADY
 RT. Az előfizetést elfogadjuk
 NYITÓLÉ: Munkácsy Pista 10. sz.
 Tatabánya

„A Vostina mindig is biztos volt Debrecenben elfoglalt helyére, és itt természetesen nem csak a földrajzi lokációja utalok: a város szövetének egyik, ha nem legzordabb, sűrűn lakott szigete a bábszínház.” (Bárány Tamás)

Szerkesztőség címe: nka
 Károlyi Árkády utca 3. sz. 3.
 2000 Tatabánya, H-2000 Károlyi utca 3. sz. 3.
 Tel: +36 342 412 4100
 E-mail: info@nka.hu
 Honlap: www.nka.hu
 ISSN 1786-3202

Virág Jenő

ART LIMES (BÁB-TÁR)

MAGYARORSZÁGI BÁBMŰVÉSZETI FOLYÓIRAT

A folyóirat bemutatása és profiljának jellemzői:

Az *Art Limes* művészeti folyóirat 2003-ban indult, s 2021-ben XVIII. évfolyamát a 88. számmal zárta. Profilját két művészeti terület jellemzi, a bábművészet és a képzőművészet. A 2003-ban megjelent első számunk már címében (BÁBOK ÉS BÁBUK) és tartalmában is (talán még nem is tudatosan) ezt a máig jellemző kettős profilt tükrözte, határozta meg! BÁB-TÁR elnevezéssel már a XL. báb-számunk jelent meg, számonként átlagosan 120 oldal terjedelemben. (A folyóiratnak 2015-től külön online megjelenése is elérhető: www.artlimes.hu) Az *Art Limes* folyóirat intézményi háttér nélkül valósítja meg elképzeléseit, nagyrészt a Nemzeti Kulturális Alap támogatásával, amely támogatás azonban csak részben fedezi a felmerülő költségeket, s más forrásokat is keresnünk kell az egyes lapszámok megjelenítéséhez. Folyóiratunk sajátossága, hogy a magyarországi bábművészek és a bábszínházi előadások, kiállítások bemutatásán túl nemzetközi kitekintésű, s számos külföldi szerzővel, szakemberrel, művésszel dolgozunk együtt. A különböző országokkal való bábos kapcsolatok kialakítása, erősítése, fejlesztése nemcsak szakmai és személyi vonatkozású, de esetenként diplomáciai jelentőségű is. Az angol nyelvű rezümékkel, összefoglalókkal (esetenként teljes cikkek angolra fordított szövegével) lapunk hatókörét tudjuk tágítani, s ezzel információkat adhatunk a külföldi érdeklődőknek a magyar bábszínházak életéről és értékeiről, a magyar bábos alkotók pedig betekintést nyerhetnek más országok bábművészeti közéletébe.

A Báb-Tár lapok számai mind nyomtatott, mind online formájukban egyéni profillal rendelkeznek:

- a *bábművészet*, a *bábszínház*, a *bábjátás* magyarországi folyóirata
- a *magyar bábművészet* hagyományainak és kortárs értékeinek feltárója

– nemzetközi kitekintésű orgánium a bábművészet területén

– a *határainkon túli* magyar bábművészet rendszeres fóruma

[A bábos számok mellett jelennek meg ún. Kép-Tár számaink, a *képző- és iparművészet* egyik sajátos profilú fórumaként és ezen belül a *gyermekkönyv-illusztráció* egyetlen magyar lapjaként; 2021 végéig 48 szám jelent meg e tematikával.]

A folyóirat célja, jellemzője a kezdetektől:

– az *egyéni arculat* felmutatása

– a kiemelkedő bábművészeti értéket létrehozó hazai és külföldi *alkotók és műhelyek* bemutatása

– az *érték szemléletű* megközelítés érvényesítése
Archivált lapszámaink elérhetősége, ingyenes hozzáféréssel: www.artlimes.hu

Folyóiratunk adatai: méret B/5., Terjedelem: 120 oldal, Példányszám: 250 db.; Képanyaga: kb. 150 db/szám színes fotó; Papírmínőség: műnyomó; Kiadja a Kernstok Károly Művészeti Alapítvány, Tata-bánya;

Szerkesztőségünk levelezési címe: Kernstok Károly Művészeti Alapítvány – *Art Limes* Szerkesztősége, 2800 Tatabánya, Kós Károly utca 3. fsz. 3. E-mail: viragjeno46@gmail.com; Honlap: www.artlimes.hu

ART LIMES (PUPPET-REPOSITORY) HUNGARIAN PUPPETRY JOURNAL

Description and profile of the journal

Art Limes was launched in 2003, and 2021 marked its 18th year and 88th issue. It is focused on two artistic fields, puppetry and fine arts. The title of the first issue, PUPPETS AND FIGURES, published in 2003, reflected and defined this dual profile, as did its content – though perhaps not even consciously!

Our 40th puppet issue, called PUPPET-REPOSITORY, has just appeared. Each issue has an average of 120 pages, and the journal has also been available online since 2015: www.artlimes.hu. *Art Limes* continues to publish without an institutional background, largely with the support of the National Cultural Fund, which only partially covers the costs incurred other sources must be found in order to publish each issue.

In addition to showcasing Hungarian puppeteers, puppet theater performances and exhibitions, *Art Limes* enjoys extensive international input, working together with many contributors, experts and artists abroad. Establishing, developing and strengthening relationships with international members of the puppetry community is not only of professional and personal importance, but sometimes of diplomatic significance as well. With the help of English-language abstracts (with occasional full articles translated into English), we are able to broaden the scope of our journal, and thus provide information to foreigners about the life and values of Hungarian puppet theaters. Thus Hungarian puppeteers can gain insight into the life of puppetry in other countries.

Both in print and online, the issues of PUPPET-REPOSITORY have a unique profile:

- to serve as the Hungarian journal of puppet art, puppet theatre and puppetry

- to explore the traditions and contemporary values of Hungarian puppetry
- to provide information with an international perspective in the field of puppetry
- to be a regular forum for Hungarian puppetry beyond our borders

[In addition to the puppet issues, we publish our Picture-Tár issues, the only Hungarian journal of children's book illustration, as a forum with a special profile in the field of fine and applied arts. As of late 2021, 48 issues with this theme have been published.]

From the beginning, the journal's aim and characteristics have been:

- to present a unique aesthetic outlook
- to present Hungarian and foreign artists and workshops that have created outstanding puppet art
- to promote a value-based approach

Free access to archived issues:

www.artlimes.hu; Details of our journal: size B/5, length: 120 pages, circulation: 250; Image material: approx. 150 color photos per issue; Paper quality: art paper; Published by the Kernstok Károly Art Foundation, Tatabánya. Address: Kernstok Károly Art Foundation – Art Limes Editorial Office, 2800 Tatabánya, Kós Károly utca 3. fsz. 3. E-mail: viragjeno46@gmail.com; Website: www.artlimes.hu

Translated by: Deborah Marshall

ART LIMES (BÁB-TÁR) – 2021/5. SZÁM/ISSUE

ÖSSZEFOGLALÓ · SUMMARY

1. Báb és dramaturgia – Puppet and Dramaturgy

Bábdramaturgia: E tematikus összeállítás középpontjában a bábművészet egyik legneuralgikusabb területe, a dramaturgia áll. A bábművészet komplexitásából adódóan a dramaturg egyik legfelelősségteljesebb szereplője ezen összetevők összehangolásának. Mivel viszonylag kevés szó esik tevékenységéről, azaz a bábdramaturgia elméleti szakirodalmá épp úgy szegényes, mint e részterület szubjektív, élményközpontú leírása. Ez az összeállítás e hiányon próbál enyhíteni.

Puppet Dramaturgy: The role of the dramaturg, the actual nerve center of puppet performance, is at the heart of this thematic compilation. The playwright-dramaturg has the greatest amount of responsibility in coordinating the many complex components in a puppet play. But since there is relatively little talk about dramaturg's work, and the theoretical literature on puppet dramaturgy is as scanty as is the subjective, experience-centered description of this subfield. This compilation takes a step in alleviating this shortcoming.

Nánay István: A bábdramaturg nemcsak a szövegért felel: A dramaturg a közmegegyezés szerint az a színházi alkotó, aki elősorban az elhangzó szövegért felelős. Ez a bábjáték esetében is igaz, ugyanakkor a feladatköre ennél komplexebb. Számos országban a dramaturg, mint önálló funkció értelmezhetetlen, hiszen ilyen nem létezik, a szövegeket a rendező vagy az alkotó közösség hozza létre. A szerző számos példával illusztrálja írásában, hogy miként a világ színházaiban, nálunk is milyen gyümölcsöző tud lenni, ha huzamosabb ideig együtt dolgozó rendező-dramaturg párosok jönnek létre. Egy a lényeg: ismerjük el a dramaturgia fontosságát, és legyen minél több, elkötelezett szakembere a bábszakmának. Tanulmányában a szerző nemcsak elméleti kérdéseket vet fel, de történelmi távlatba is helyezi a bábdramaturgia elmúlt évtizedekben tapasztalható jelenségeit.

The Puppet Dramaturg is Not Just Responsible for the Text: Generally, the dramaturg determines the way in which a text is to be performed. In the puppet theater, the dramaturg's role is even more complex. In many countries, the dramaturg does not function independently, especially when the text is created by the director or creative ensemble. In this article, the author gives many examples from theaters around the world showing how fruitful it can be to have director-playwright teams working together for a long time. The point is this: let us recognize the importance of dramaturgy and let us have more and more such dedicated professionals in the field of puppetry. In his study, the author not only raises theoretical questions but also puts puppet dramaturgy as practiced in recent decades into a historical perspective.

Kolozsi Angéla: Egy gyakorlati út szertelenségei és szorongásai: „A mai napig kellemetlenül érzem magam, ha le kell írni a foglalkozásomat” – írja vallomásában a cikk szerzője. „Bábszínésznek még csak-csak tartom magam – de írónak vagy rendezőnek nem.” Bár huszonegy éve játszik bábszínészként, s emellett 2006-tól rendszeresen szövegkönyveket is ír és előadásokat rendez, mégis „szertelenségből fakadó szorongásokkal” jellemzi pályáját, melynek azonban számos sikeres színészi, szerzői és rendezői állomásai voltak.

The Trials and Tribulations of a Practical Journey: “To this day, I feel uncomfortable when I have to write down my profession,” writes the author of this article in his testimony. “I consider myself a puppeteer – but not a writer or director.” Although she has been a puppeteer for twenty-one years and has been writing scripts and directing shows regularly since 2006, she describes her career as one of “anxieties resulting from excessiveness”, but one in which she has had many successful stages as an actor, writer and director.

Markó Róbert: Együtt a dramaturggal: E cikkben egy vallomásos esszét olvashatunk a bábszínházi dramaturg és a bábszínházi rendező kapcsolatáról, erről az összetett, nehezen szétszálazható és teljességgel intim viszonyról. A rendező így fogalmazza meg viszonyát dramaturgjával: megnyugtat, biztonságérzetet ad, ha jelen van a próbákon. Közvetít egy-egy feszültebbé váló színész–rendező viszonyban. És még ezer más, megfoghatatlan és cseppet sem tudományos dolgot csinál – amelyek nélkül a munka kevésbé volna komfortos, az előadás pedig kevésbé volna jó.

Together With the Dramaturg: This article is a confessional essay on the relationship between the puppet theatre dramaturg and the puppet theatre director, a complex and very intimate relationship which is difficult to dissect. The director describes his relationship with his dramaturg in this way: she reassures me and gives me a sense of security when she is present at rehearsals. He mediates in a tense actor-director relationship. And he does a thousand other intangible and far from scientific things without which the work would be less comfortable and the performance less good.

Fekete Ágnes – Gimesi Dóra: A bábszínház a világ csodája: Gimesi Dóra a szakma legtöbbet foglalkoztatott dramaturgja, emellett író és egyetemi oktató, akinek szubjektív hangvételű interjúja dramaturgi ars poeticának is tekinthető. „Mivel a bábszínház nagyon sokféle lehet, nehéz dramaturgiai alapvetéseket megfogalmazni – mondja az interjúban, de az talán minden bábos előadásra igaz, hogy elsősorban a képre épít. A bábszínházi dramaturgnak tehát képekben kell gondolkodnia és ahhoz alakítani a szöveget. Hamar rájöttem, hogy ez nekem nem teher, sokkal inkább inspiráció, ... van egyfajta képben-látó képességem, azt a bábszínházban nagyon jól lehet kamatoztatni. Lenyűgöz, hogy a bábszínház annyira sokféle, és annyira sokféle viszony lehetséges báb és mozgató között.”

Puppet Theatre is the Wonder of the World: Dóra Gimesi is one of the most occupied dramaturgs in the profession, as well as a writer and university lecturer, whose interviews on this subject can be considered a dramaturgical ars poetic.

“Since puppet theatre can be very varied, it is difficult to formulate dramaturgical principles,” she says in the interview, “but one thing that is perhaps true of all puppet performances is that they are primarily based on imagery. So a puppet theatre dramaturg has to think in images and adapt the text to them. I soon realized that this is not a burden for me, but rather an inspiration ... I have a kind of ability to see in images, which can be put to very good use in puppet theatre. I’m fascinated by the fact that puppet theatre is so diverse, and that there are so many different relationships between puppet and mover”.

Gimesi Dóra: Test és lélek: A szerző tanulmánya Vörösmarty Mihály műve, a *Csongor és Tünde* dramaturgiai megközelítésének módjait, és ezeknek egy konkrét színpadra állításra vonatkozó következményeit tekinti át. A *Csongor és Tünde* felnőtteknek szóló mese. Drámájába logikusan építette be a varázsmese motívumait, hol eredeti jelentésüknek megfelelően, hol ellentétesen, hol egy bonyolultabb rendszer részeként használva őket. A bábszínházi megvalósítás kiemeli a varázsmesei motívumok jelentőségét, és leképezi az egész művön végigvonuló kettősséget: egyszerre lehet jelen mese és valóság, álom és ébrenlét, test és lélek.

Body and Soul: This article reviews the dramaturgical approach to Mihály Vörösmarty’s play *Csongor and Tünde* and the implications for a specific staging. *Csongor and Tünde* is a fairy tale for adults. He incorporated motifs of the magic fairy tale into his drama in a logical way, sometimes according to their original meaning, sometimes in the opposite way, sometimes as part of a more complex system. This puppet theatre performance underlines the importance of magic fairy tale motifs and illustrates the duality that runs through the whole work: fairy tale and reality, dream and waking life, body and soul, all are present at the same time. The relationship between the puppet and the mover transposes philosophical questions into images, while at the same time presenting the problem of immortality and mortality in a very concrete form.

2. Báb és bábszínház – Puppet and Puppet Theater

Olbei Livia: Szólt a szömy: A Mesebolt Bábszínház és a Weöres Sándor Színház koprodukciós előadása erős év arra, hogy színház és bábszínház között szabad az átjárás, a határok képlekenyek, sőt megszüntethetők, és bizonyítja, hogy a jó ifjúsági előadás nem zárja ki a felnőtt közönséget – ha van hozzá kellő nyitottság, befogadói készség. A *Szólt a szömy* katarikus, kemény, szép. Traumajáték – az alkotók műfaji meghatározása szerint. Rémalomjáték – a realitás elemeiből építkező, egy „magasabb realitást” megfogalmazó álom addig zaklat, amíg a megnyugváshoz hozzá nem segít. És most itt van a *Szólt a szömy*, amelyben a gyászhoz, a veszteséggel való szembenézéshez és a túlélhetőséghez vezető út rajzolódik ki elemi erővel.

The Monster Calls: This co-production between the Mesebolt Puppet Theatre and the Weöres Sándor Theatre is a strong argument that theatre and puppet theatres can freely cross borders, that borders are flexible and can even be eliminated. It also proves that good audience for young people do not exclude adult audience – if there is the necessary openness and receptiveness. *The Monster Calls* is cathartic, tough and beautiful. A nightmare play – as defined by its creators. A nightmare play – a dream that builds on elements of reality, articulates a “higher reality”, and disturbs until it helps to calm you down. And now we have *The Monster Calls*, in which a path encountering grief, and facing loss while leading to survival unfolds with elemental force.

Ozsváth Zsuzsa: Az öreg király hagyatéka:

A bukovinai székely népmese alapján készített bábjátékban az öreg király hagyatékának történetét láthatjuk, amelynek szereplői megtalálják a király kincsét. A játék elősegítője a mese kibontakozásának, a bohócszerű figurák „randalírozásának”. A bábmese vége után a bohócfigurák a maguk bolondos stílusában, vidáman és szerelmesen egy közös örömmelzettel zárják a történetet, amelyben még egyszer emlékeztetnek arra, hogy megvan a kincs. Megszületett az előadás.

The Old King’s Legacy: In this puppet show based on a Bukovina Szekler [Hungarians living in Romania] folk tale, the characters “go on a rampage” to find an Old King’s treasure. At the end of the puppet story, the clown characters, in their own silly style, finish off the story with a joyful and loving song of joy, reminding us once again that the treasure has been found. The performance was a well-wrought and precise piece of work with some very beautiful moments of acting and puppetry.

Guth Holda: Az ember tragédiája: Madách Imre drámai költeményét tűzte műsorára a Kolibri Színház, melynek napjainkban különösen aktuális az üzenete. Az előadás, minden hagyományos és modern technikai eszközt, valamint az értő gondolat válogatott szereplőket szolgálatba állítva, a mű fő üzenetére irányítja a figyelmet, s gondolkodásra ösztönöz. Az egymást dinamikus és folyton új technikai meglepetésekkel váltó színek során kiemelkedik a férfi és nő egymásrautaltsága, hol gyengeségeikre, hol erényeikre, hol a megbánásra és az újrakezdésre való készségre irányítva a figyelmet. Mindazonáltal nyilvánvalóvá válik, hogy Isten nélkül a kapcsolatuk és a szövetségük sem töltheti be az eredeti célt és szándékot.

The Tragedy of Man: The Kolibri Theatre has staged the famous dramatic poem by Imre Madách, and its message is particularly relevant today. The production used all the traditional and modern technical means at its disposal, so that its carefully selected cast, drew attention to and encouraged reflection on the main message of the work. Scenes alternate dynamically and constantly with new technical surprises, highlights the interdependence of men and women, their weaknesses and virtues, and emphasizes their willingness to repent and start again. Nevertheless, it becomes apparent that without God, their relationships and vows cannot fulfill their original purposes.

Marek Waszkiel: Moby Dick: Herman Melville 19. század közepén íródott, hírneves regényének feldolgozása, a *Moby Dick* a Plexus Polaire ötödik

bemutatója. A *Moby Dick története a bálnavadászatról szól, de a megszállottságról és az élet megmagyarázhatatlan titkainak kutatásáról is. Egy tengeri utazást elbeszélő egyszerű beszámoló, amely Melville lenyűgöző és izgalmas narrációjának hála új irányt vesz, és az emberi lélek mélyébe kalauzol bennünket. A rendező, Yngvild Aspeli szerint: „A Moby Dicken keresztül azt kutatom, hogyan talál és épül színművészet és bábművészet, zene és videó, szöveg és kép egymásra, hogyan jutnak szóhoz egyidejűleg, forrnak össze és alakítanak ki egy új nyelvet, vagy egy fizikai tapasztalatot, amelyről az ‘egész’ beszél.” Yngvild Aspeli *Moby Dick* je nem megszokott előadás: leleményes, látványos, a bábos mesterség újító alkalmazása ragyogja be.*

Moby Dick: *Moby Dick*, a re-creation of Herman Melville’s famous novel, written in the mid-19th century, is the fifth premiere of Plexus Polaire, *Moby Dick*’s story is about whaling, but also about obsession and exploring the inexplicable secrets of life. A simple account of a voyage, thanks to Melville’s fascinating and exciting narration, guides us deep into the human soul. According to director Yngvild Aspeli, “Through *Moby Dick*, I research how acting and puppetry, music and video, text and images can be found and built together, how they meet at the same time, converge and develop a new language or a physical experience through which the ‘whole’ can speak.” Yngvild Aspeli’s *Moby Dick* is an unusual performance: its ingenious, spectacular and innovative application of puppetry shines.

3. Kitekintés – Outlook

Lenka Džadiková: Spišákék és a Teatro Tatro:

A Spišák család egy szlovák színházi dinasztia. A család első neves képviselője Karol Spišák (1941–2007). Rendezőként először a nyitrai színházzal volt kapcsolatban, majd 1994-től a nyitrai bábszínház igazgatója és rendezője volt. Halála óta a színház a nevét viseli (Staré divadlo Karola Spišáka). Fiai, Ondrej (1964) és Michal (1963) szintén rendezők. Spišákék színházi dinasztiája jelentős hatással volt a szlovák színházi világra. Miként a Teatro Tatro fogalommal vált, ötéves fennállása után az Új Színház is

beírta magát a színházi köztudatba. Apa és fia tehát egyaránt kialakította a maga kultuszeremtő társulatát, melyek tele vannak bolondos ötletekkel, de gyakran vészjósló gondolatokkal is.

The Spišáks and the Teatro Tatro: The Spišák family is a Slovak theater dynasty. The first famous representative of the family was Karol Spišák (1941–2007). As a director, he was first associated with the Nitra Theater, and from 1994 he was the executive director and artistic director of the Nitra Puppet Theater. Since his death, the theater has been named after him (Staré divadlo Karola Spišáka). His sons Ondrej (1964) and Michal (1963) are also directors. The theatrical dynasty of the Spiš had a significant impact on the Slovak theatrical world. As the Teatro Tatro became a household name, after five years of existence, the New Theater also entered the theatrical public consciousness. Thus both father and son have formed their own cult-making troupes, creating unique theatrical productions that are full of wacky ideas but often with ominous/foreboding thoughts as well.

4. Seregszemle – Group Portrait

Boráros Milada: Új művészeti víziók: A brnói Divadlo Radost 1947-től működik folyamatosan, és a mai napig fontos helyet foglal el a cseh bábos kultúrában. A morva metropolisz hangulatos központja közelében álló tágas épületben izgalmas változások zajlanak. 2020 júliusában új vezetőség vette át az irányítást, mely művészeti koncepcióját nem csak előadásain keresztül mutatja be, hanem nemzetközi fesztiváljának programjában is. Az általuk prezentált új művészeti víziókról, egy kortárs európai bábszínházzá válásról, a fesztivál megvalósult programjáról és hosszú távú terveikről számol be az írás. Pavel Hubička, a színház új igazgatója fogalmazta meg a jövő terveit.

New art Visions: Divadlo Radost in Brno has been operating continuously since 1947 and still occupies an important place in Czech puppet culture. Exciting changes are now taking place in a spacious building near the charming center of the Moravian metropolis. In July 2020, a new management took over, presenting its artistic concept not only through its

performances, but also in the programme of its international festival. This article reports on the new artistic visions the management is presenting, on how it is becoming a contemporary European puppet theater, and the nature of the festival's program and long-term plans. Pavel Hubička, the theater's new director, formulated these plans.

Nánay István: Test-báb fesztivál: Harmadszor tartottak Egerben bábművészeti napokat. A HaNeKoNa egyik különlegessége, hogy tematikus fesztivál lett, ugyanis a látott előadások csaknem fele olyan hasonló technikán alapult, amelyben az emberi test és a hozzá kapcsolódó báb szimbiózist alkot. A másik érdekesség: először hívtak meg külföldi vendégeket is. 2021-ben a brazil és orosz-belga művészekből álló Belova-Iacobelli Társulat, illetve Duda Paiva volt jelen a fesztiválon. Az egeri bábos napok legfontosabb hozadéka, hogy öt előadás egyfajta technika különböző megjelenési formáit mutatta be. E technika lényege, hogy a színész-bábos és a többé-kevésbé ember-nagyságú bábja között olyan szoros kapcsolat alakul ki, hogy alkalmanként az ember és a báb teste fizikailag is összekapcsolódhat.

Body-Puppet Festival: For the third time, puppet art days were held in Eger. One of the special features of HaNeKoNa was that it became a thematic festival: almost half of the performances were based on similar techniques in which the human body and the puppet form a symbiosis. For the first time, foreign artists were also invited. The Belova-Iacobelli Company, made up of Brazilian and Russian-Belgian artists, and Duda Paiva were guest artists in 2021. The most important contribution of the Eger Puppet Days was that five performances presented different displays of one technique. The essence of this technique is that the actor-puppeteer and his more or less human-sized puppet form such a close relationship that, on occasion, the body of the human and the puppet can be physically linked. András.

Éry-Kovács András: Vallomás a bábozásról: „A közel tíz év, amit bábosokkal és bábozással töltöttem, átforgalmazta bennem minden eddigi ismeret

a színházi kifejezések összefüggéseiről. A rendezés tudatos és tudományokra épülő művészet, a rendezéshez gondolkodástechnikai rátermettség is szükséges. Két dolgot kell nagyon tudni: miről szól egy darab, és miről szóljon az előadás. Ezek eldöntése a rendező gondolkodási képességének függvénye. Vagy működik valakiben ez a képesség, vagy nem.”

Testimony of Puppetry: “The nearly ten years I spent with puppeteers and puppetry have transformed my understanding of the context of theatrical expression. Directing is a conscious and science-based art, it is also necessary to have the skills to think and reflect. You really need to know two things: what a piece is about and what the performance should be about. Deciding these depends on the director's ability to think. Either that ability works for someone or not.”

Anna Konsztantyinova: Dosztojevszkij Feszt: Dosztojevszkij születésének 200. évfordulójára rendezett jubileumi évet kiadványokkal, kiállításokkal, bemutatókkal és színházi fesztiválokkal ünnepelték. A műfaji sokszínűség jellemezte a két Dosztojevszkijnek szentelt fesztivált. A Moszkvai Bábszínház ugyan nem sok előadást hívott meg a fesztiválra, viszont ezek mindegyike méltó módon tisztelgett a nagy író előtt. „A bábjáték művészete mindig is ahhoz a „fantasztikus realizmus”-hoz vonzódott, amelynek maga Fjodor Mihajlovics adta ezt a modern elnevezést”. – fogalmazott a szervező színház művészeti vezetője, Borisz Goldovszkij.

Dostoevsky Festival: Dostoevsky's 200th birthday was celebrated with publications, exhibitions, performances and theater festivals. Genre diversity characterized the two festivals dedicated to Dostoevsky. Although the Moscow Puppet Theater did not invite many performances to the festival, all of them paid tribute to the great writer in a worthy way. “The art of puppetry has always been attracted to the ‘fantastic realism’ to which Fyodor Mikhailovich himself gave this modern name,” said Boris Goldovsky, artistic director of the organizing theater.

Translated by Deborah Marshall

SZERKESZTŐK, SZERKESZTŐSÉG

EDITORS, EDITORIAL STAFF

VIRÁG JENŐ főszerkesztő **ART LIMES / HUNGARY**

1946. október 17. Pilismarót; – Népművelő, szerkesztő, köztisztviselő. Az általános iskolát szülőfalujában, Pilismaróton végezte. Az esztergomi István Gimnáziumban érettségizett, majd a szombathelyi tanítóképzőben népművelés-könyvtár szakot, az egri tanárképzőben magyar szakot, az ELTE-n pedig közművelődés szakot végzett. 1970–78 között Dorog városában művelődési előadó volt, majd 1978–82 között a dorogi művelődési központ igazgatója, 1983-tól a Komárom-Esztergom Megyei Tanács, majd 1990-től a Megyei Önkormányzat előadója, főtanácsosa. 2003 decemberétől a tatabányai Polgármesteri Hivatal művészeti tanácsosa. A Kernstok Károly Művészeti Alapítvány kuratóriumának titkári feladatát 1991–2018 között végezte, 2018 óta az alapítvány elnöke. Számos kiállítást szervezett,

rendezett (Dorogi Galéria; Esztergom, Országos Pasztell Biennálé; Tatabányai Kortárs Galéria); művészeti és egyéb témájú kiadványokat szerkesztett (Honismereti Kiskönyvtár, Művészeti Műhely, Vecsési Sándor-könyv, Esztergomi Helikon, Castrum-könyvek, stb.) munkássága alatt. 1988–2012 között a Limes c. tudományos-történelmi folyóirat (25 év – 95 szám), 2003-tól az Art Limes című báb- (Báb-Tár) és képzőművészeti (Kép-Tár) szemle főszerkesztője (2022: 19. évfolyam, 90. szám).

Az Art Limes szerkesztőségének tagjai

Szerkesztő: *Migliczi Éva*; Főmunkatárs – szaklektor: *Balogh Géza* színháztörténész; Technikai munkatárs: *Varga Ágnes*; Borító- és lapterv: *Sellyei Tamás Ottó*; Szakmai tanácsadó: *Nánay István* színháztörténész; Külső munkatárs: *Ölbei Livia*;

JENŐ VIRÁG editor in chief **BIOGRAPHY / HUNGARY**

Jenő Virág was born on October 17, 1946, in Pilismarót. He is an educator, editor and civil servant. He finished primary school in his hometown, graduated from the István Gimnázium in Esztergom, then from the teacher training college in Szombathely. There he studied folklore and library science. He attained a further degree from the teacher training college in Eger, where he studied Hungarian and from ELTE [Budapest], where he studied public education.

From 1970 to 1978 he was a lecturer in cultural affairs in the town of Dorog, then from 1978 to 1982 he was director of the Dorog Cultural Center. From 1983 he was a lecturer and senior adviser to the Komárom-Esztergom County Council and from 1990 to the County Municipality.

He was the secretary of the Board of Trustees of the Kernstok Károly Art Foundation from 1991 to 2018, and since 2018 he has been the President of the

Foundation. During his term of office, he organized several exhibitions (Dorog Gallery; Esztergom, National Pastel Biennale; Tatabánya Contemporary Gallery); edited publications on art and other subjects (Little Library of Local History, Art Workshop, Sándor Vecsési Book, Esztergom Helikon, Castrum Books, etc.). Between 1988 and 2012 he was the editor-in-chief of the scientific-historical journal *Limes* (25 years – 95 issues), and since 2003 she has been the editor-in-chief of the puppet (Báb-Tár) and fine arts (Kép-Tár) review *Art Limes* (2022: volume 19, issue 90).

Members of the Art Limes editorial board:

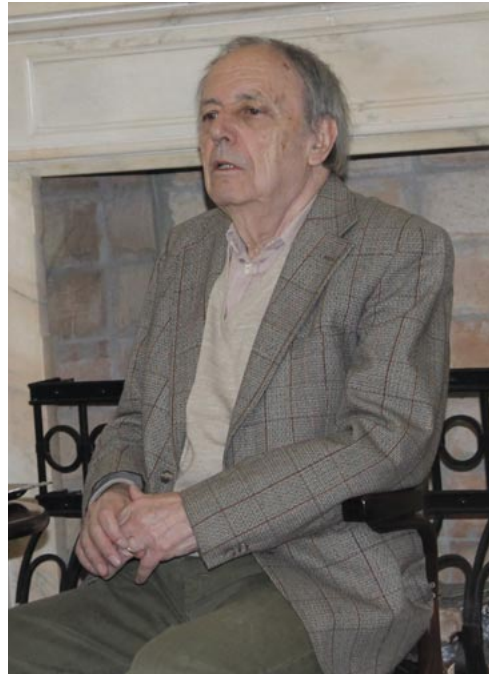
Editor: Éva Miglinczi; Senior staff member and consultant: Géza Balogh, theatre historian; Technical assistant: Ágnes Varga; Cover and page design: Tamás Ottó Sellyei; Professional consultant: István Nánay, theatre historian; External staff member: Livia Ölbei

Miglinczi Éva

Nánay István

Balogh Géza